

KÜLFÖLDI FOLYÓIRATOK SZEMLEJE.

Maandblad voor bibliotheekwezen. II. évfolyam 3. szám (1914. március):
A. G. ROOS: J. F. van Someren. (Az utrechti egyetemi könyvtár igazgatójának életrajza és arcképe 25 éves szolgálati jubileuma alkalmából. VAN SOMEREN, egy előkelő könyvkereskedő fia, 1879-ben lett az amsterdami egyetemi könyvtár tiszviselője s bibliografiai meg könyvtártani dolgozataival magára vonva a felsőbbség figyelmét, 1889-ben, 37 éves korában az utrechti egyetemi könyvtár élére állították.) — G. A. EVERS: J. F. van Someren's Geschriften over boek- en bibliotheekwezen. (Időrendi egybeállítás VAN SOMEREN könyvtártani dolgozatairól.) — D. SMIT: De Bibliothekaris van Sint-Helena. (SAINT-DENIS nemcsak a császárt, hanem NAPOLEON kíséretét is ellátta olvasnivalóval. A császár rossz időben szofájára dőlve falta a könyveket. NAPOLEON Szent-Ilonára utaztában még Madeirából eljuttatott egy jegyzéket az angol kormányhoz, melyben a kívánt könyveket felsorolta. De a könyvek, igaz, hogy csak részben, csupán 1816-ban jutottak el a számkivetetthez. Egyes magánosok is küldtek neki időről-időre könyveket; a legszorgalmasabban lord és lady HOLLAND. SAINT-DENIS szolgálatait a császár azzal jutalmazta, hogy 135.000 frankot és könyvtára 400 kötetét testálta reá. Ura halála után visszaköltözött Európába s 1856-ban meghalt.) — 4. szám (április): *Leeszaal*-jaarboekje 1913. (A Centrale Vereeniging voor openbare Leeszaal en bibliotheken 10. évi jelentése, számos statisztikai táblázattal.) — 5. szám (május): W. P. C. KNUTTEL: Dr. Mr. C. P. Burger. (Az amsterdami egyetemi könyvtárban eltöltött szolgálatának 25. évfordulója alkalmából, arcképekkel.) — Fanny SIMONS: Muziekbibliotheken. (A hágai zenekönyvtárnál szerzett tapasztalatok alapján fejtegeti a zenekönyvtárak célját és működését. Szerinte az ilyen könyvtár célja oly zeneművek egybegyűjtése, melyek alkalmasak az általános zenei kultúra fejlesztésére és népszerűsítésére. Ezért tartalmaznia kell a klasszikusok, romantikusok és modernek java termését: szimfoniákat, nyitányokat, zenekari és kamarazenedarabokat, operák eredeti partitúráit és legjobb kivonatait. Továbbá énekdarabok kritikai gyűjteményét. Az iskolai darabokat, hangszeriskolákat s az ezekre vonatkozó elméleti irodalmat egyelőre mellőzhetjük, mivel a zenekönyvtár csak zenetudó közönségnek van szánva. Magasabb iskolai darabokat, pl. CHOPIN étudejeit vagy MOZART szonátaát természetesen gyűjtenünk kell. Ellenben teljesen ki kell rekeszteni a szórakoztató szalonzenét, modern operetteket, kuplékat stb. Itt csupán a már klasszikussá vált operetteknek kegyelmezhetünk meg. Ezután vázolja a hágai gyűjtemény történetét, besztását és feldolgozását.) — 6. szám (június): F. SPIEKMANN: De openbare

leeszaal te Veendam. (Vázolja azokat a küzdelmeket, melyekkel a veendami könyvesház létesítése a községtanács szűkmarkúsága folytán létesült.) — C. LEBRIJN: Vierde internationale «easter school» van de «Library assistant's association». (A Library assistants association által rendezett nemzetközi husvéti könyvtári kirándulás rövid leírása. A kirándulók Londonban a British Museumot és a Fulham Public Libraryt látogatták meg, mely utóbbinak CARNEGIE adományából emelt új épületét 1909-ben avatták fel. Azután Oxfordba utaztak, ahol a látogatások középpontjában a Bodleiana állott.) — 7. szám (október): H. E. GREVE: De openbare leeszaalen en de mobilisatie. (A holland könyvesházak munkásságát vázolja a világháború folytán mozgósított németalföldi hadsereg olvasmányokkal való ellátása terén.) — 8. szám (november): Uit de staatsbegrooting voor 1915. (A németalföldi áll. költségvetés a következő könyvtári kiadásokat irányozza elő: 1. A hágai kir. könyvtárra 100.015 frtot; 2. A leideni egyetemi könyvtárra 52.943 frtot; 3. Az utrechti egyetemi könyvtárra 43.550 frtot; 4. A groningeri egyetemi könyvtárra 29.790 frtot; 5. A delfti egyet. könyvtárra 37.925 frtot; 6. Könyvesházak segélyezésére 35.528 frtot. Ez utóbbi tétel erős emelkedése nemcsak a mozgalom megerősödésében, hanem az államsegély föltételeinek és módjának új megállapításában is leli magyarázatát. 1915 óta ugyanis oly könyvtárak is kaphatnak államsegélyt, melyek községi segélyben nem részesülnek, másrészt a segély többé nem állandó hányada, hanem 7, 6, 5, 4, 3, 2, illetve egytizedrésze a könyvtár egész jövedelmének. A segély annál nagyobb, minél kisebb a könyvtár összes jövedelme, mert ez által lehetővé válik, hogy ezek a szegény könyvtárak is tarthassanak fenn olvasótermet.) — 7. és 8. szám: Annie C. GEBHARD: Kinderleeszaalen. (Az ifjúsági olvasótermek megszervezéséről, berendezéséről, külső fejlesztéséről beszél amerikai, angol és német minták nyomán s az eddigi holland kísérletek ismertetésével.) — 9. szám (december): B. SCHULTZ: De «roman» in de uitenstatistiek der Haagsche openbare leeszaal. (Igen tanúságos statisztikai egybeállítás a hágai könyvesházból kikölcsönzött szépprózai művekről. A legkedveltebb írók eszerint a következők: BOREL, BOUDIER-BAKKER, BRUSSE, HOVEN Teréz és REYNKE VAN STUVE.) — 7. és 9. szám: G. A. EVERS: De papierindustrie te Apeldoorn. (Apeldoornban, a merített papirosairól ma is világhírű Geldern székhelyén, kifejlődött papirgyártóipar történeti és technikai ismertetése. Az első apeldoorni papirmalomtulajdonos a XVII. század elején élt Marten ORGES volt, aki 1626-ban halt meg. A papirmalmok száma 1736-ban már 39-re rúgott ezen a helyen. A gelderni papiros minősége eleinte igen silány volt, de a nantesi ediktum visszavonása után, amikor a híres francia munkások előzőnlöttek Németalföldön, hamarosan megváltozott a helyzet. A virágzó iparág a XVIII. század vége felé elhanyaglott, de a XIX. században ismét föllendült. 1826-ban Apeldoornban 4—5 malom működött, az évi termelés 50.000 rizsmát tett. A termelés delelőjét 1859-ben érték el, amikor 41 gyárban 98.400 rizsmát termeltek. Utóbb a termelés ismét alábbszállt, így 1870-ben a termelés 54.000 rizsmára rúgott. 1909-ben Apeldoornban 8 gőzerőre berendezett papirgyár működött. A legtekintélyesebb az 1869-ben létesült Van Gelder Zonen cég, melynek évi termelése 5 millió kg.)

The Library Journal. XXXIX. kötet 7. szám (1914. július): Edwin H. ANDERSON: *The tax on ideas.* (A cikk az ellen kel ki, hogy Amerika a külföldön nyomtatott angol nyelvű könyvek után, ép úgy mint Oroszország, a külföldön nyomtatott orosz vagy Spanyolország az idegenben készült spanyol könyvek után beviteli vámot szed. Habár az amerikai közkönyvtárak e vám alól mentesek, a magánfogyasztók érdekében lándzsát tör e vám ellen, mely a szabad Amerikát e téren Oroszországgal vagy Spanyolországgal állítja egy sorba. Tiltakozása, mint érdekes cikkében kifejti, nem újság. Már 1846-ban kiadott e tárgyban egy röpiratot Charles C. JERWETT, akkor a Brown University könyvtárosa. Az első vámot a könyvekre 1824-ben rótták ki. A vám akkor 4—5 centet tett ki kötetenkint, illetve 10—30 centet fontonkint s a tételek nagyságát a könyvek nyelve, kiadásának éve, kötött vagy fűzött volta állapította meg. 1846-ban a vámot egységes alapelvre fektették s az érték 10 százalékában állapították meg. E törvényen 1857-ben csupán annyiban módosítottak, hogy a közoktatási intézményeket a vám fizetése alól fölmentették. A 10 percentes taksát 1863-ban 20-ra, 1864-ben 25-re emelték s ez az állapot angol nyelvű könyvekre nézve 1913-ig fennállott. Ez év óta az angol könyvek beviteli váma az érték 15⁰/₀-a. Idegen nyelvű könyvek 1890 óta vámentesek, de 1913-ban a szenátus ezekre is ki akarta ismét terjeszteni a vámot, ha a könyvek a behozatal évétől számított két évtizedben készültek. Szerencsére a főbb könyvtárak érélyes tiltakozására a szenátus is elállott e tervétől. Az 1907—1912. időközben évenkint átlag nem egészen 700.000 \$-t jövedelmezett az angol könyvekre kirótt vám. Ha ebből levonjuk a kezelési költségeket, igen jelentéktelen összegre zsugorodik az egész. Az egész vámrendszer csupán arra jó, hogy az olcsóbb munkaerővel dolgozó angol vállalkozók konkurenciájától megóvja a drágábban dolgozó amerikai könyvpiart s hogy néhány száz ember jóléte miatt a fogyasztó közönség milliói lakoljanak. Maga az amerikai könyvpiar a védvamos politika dacára sem tud igazán föllendülni. Még a kicsi Románia is, lakósainak számához viszonyítva, hárommennyi könyvet ad ki évenkint, mint az Egyesült Államok.) — Charles K. BOLTON: *The present trend.* (Rövid áttekintést nyújt az amerikai könyvtárügy jelen állásáról, miközben nem egy tanulságos kritikai megjegyzéssel kíséri a jelenségeket. Igen helyesen mutat pl. rá a fényűzéssel kiállított, költséges könyvtárpaloták természetes árnyoldalára: a technikai haladás mindez építkezéseket előbb-utóbb elavítja. Az élő könyvtár, akár csak az élő egyház nem márványból készül: a fő itt is a lélek, a szellem. Szép a fényes palota, de csak úgy, ha nem a szolgálati szervezet rovására készül. Egy másik helyt viszont a nyugdíj behozatalát sürgeti: nemcsak emberbaráti szempontból, hanem magának a könyvtárügynek az érdekében is. Igen sok munkaképtelen könyvtárosról meg lehetne szabadulni — ha nyugdíjba lehetne őket küldeni.) — H. H. B. MEYER: *The libraries of Washington.* (Washington városának 137 könyvtára van 5,674.000 kötettel és füzettel. Szerző a fontosabbak rövid ismertetését adja a Library of Congress kivételével, mely amúgy is jól ismert.) — C. Seymour THOMPSON: *The exhibit of laborsaving devices.* (A columbiai kerületi könyvtárban kiállítást rendeztek, melyen bemutatták a számoló-, író-, levélfelvágó-, ragasztó-, sokszorosító- stb. gépeket, melyek az

irodalmi munka gyorsítására szolgálnak.) — 8. szám (augusztus): William I. FLETCHER: Some recollections of the Boston Athenaeum. (Szerző, aki az Amhurst College kiérdemült könyvtátosa a bostoni Athenaeum könyvtárban 1861—1866. töltött tanuló és kezdő éveiből közöl visszaemlékezéseket. Cikke a személyes érdekű anekdoták mellett a könyvtári berendezés és kezelés történetére nézve is tanulságos részletekben bővelkedik.) — Theodore W. KOCH: A librarian at the Leipzig exhibition. (A Bugra 1914. évi lipcsei kiállításának rövid ismertetése. Megrója az Egyesült Államokat, hogy nem vett hivatalosan részt a kiállításon s fölveti a kérdést, hogy e körülménynek az amerikaiak túltengő önbizalma, vagy a kiállítás tárgya iránt való nemzeti érdeklődés hiánya volt-e az oka.) — Arthur E. BOSWICK: Conflicts of jurisdiction in library systems. (Tisztán amerikai érdekű cikk. Pontokba igyekszik foglalni azokat a szabályokat és eszközöket, amelyek segítségével a könyvtáros kiküszöbölheti, illetve orvosolhatja azokat az összeütközéseket és surlódásokat, melyek a különböző rangfokozaton álló személyzet sorában előfordulhatnak.) — Theodore W. KOCH: Opening of the A. L. A. exhibit at Leipzig. (Hivatalos jelentés az Amerikai Könyvtár Szövetség részvételéről a lipcsei könyvkiállításon.) — 9. szám (szeptember): Harriet A. WOOD: The administration of high school libraries as branches of public libraries. (Az Egyesült Államok több városában a legutóbbi években a felső iskolák a közkönyvtárakkal egyetértésben létesítették könyvtáraikat, mint a közkönyvtár egyik fiókját. A költségek a két intézmény közt városonkint igen különbözőképp oszlanak meg. Az iskolákban felállított fiókok könyvanyagát vagy maga az iskola, vagy az anyakönyvtár, vagy mindkettő közös költségén szerzik be. Ugyanily módokon gondolkodnak a gyarapításról is. A könyvtáros fizetése vagy teljesen az iskolát terheli, vagy részben a központi könyvtár is hozzájárul. A könyvtár katalogizálását rendszeren a központ vállalja magára s így az iskolai könyvtáros egész idejét olvasóinak, irányításuknak és útbaigazításuknak szentelheti.) — Samuel H. RANCK: Library work in vocational guidance. (A könyvtáros az élethivatásra való nevelésből csak úgy veheti ki részét, ha ismeri a körzetében élők foglalkozási köreit és életviszonyait, ha ismeri az ezen viszonyokat tárgyaló irodalmat s végül ha személyesen ismeri a munkába járó fiúkat és lányokat.) — Orrin G. COOKS: Libraries and motion pictures. (Ismerteti, hogy mely amerikai cégek hajlandók tudományos és tanulságos filmeket kölcsönözni a könyvtáraknak s hogy mi-féle készülékekre van szükség e filmek lejátszásánál.) — Le Roy JEFFERS: Selection and cost of editions. (Teljesen az amerikai [és angol] könyvkiadói viszonyokból folyó alapelvek annak megítélésére, hogy ugyanazon mű különböző kiadásából melyiket szerezzé be a közkönyvtár.) — Purd. B. WRIGHT: High school branches in Kansas City. (Kansas City északkeleti főkönyvtárát ismerteti, mely az ottani főiskola egyik sarokrészében van elhelyezve s 16.000 kötet befogadására van tervezve.) — John D. WOLCOTT: How the library of the Bureau of Education may serve the schools. (A Washingtonban székelő Közoktatási Hivatal szakkönyvtárát 3-féle módon állítja a tanítók, iskolai hatóságok és tanítójelöltek szolgálatába: 1. Egyes köteteket kikölcsönöz közkönyvtáraknak, sőt egyeseknek is postai úton négy heti használatra; 2. 2—25 kötet-

ből álló «csomagkönyvtárakat» küld kívánatra iskolaigazgatóknak a tanítószemélyzet használatára. E könyvtárakat maguk a kölcsönzők válogathatják össze a könyvtár anyagából; 3. Bibliografiai felvilágosításokkal szolgál pedagógiai kérdésekről s e végből a folyóiratok és értesítők cikkeiről cédulakatalogust vezet.¹⁾ — Martha WILSON: The movement for better rural school libraries. (Az Egyesült Államok többségében az iskolai könyvtárakat államsegélyből gyarapítják mintajegyzékek alapján. E mintajegyzékek folyton javulnak s ez az első lépés ez iskolai könyvtárak megjavításához. Sokat segítenek a kerületi, országos és nemzeti közoktatási gyűlésekkel kapcsolatban rendezett kiállítások és szétosztott röpiratok. A fokozás további módja az volna, ha a falusi tanítók is részesülnének némi könyvtárosi kiképzésben. A minnesotai tanítóképzőkben különös súlyt fektetnek az ifjúsági irodalom alapos megismerésére. A közkönyvtári szakképzés főleg a tanítók szünidei továbbképző tanfolyamain történik.) — Agnes van VALKENBURGH: A plea for the cataloger. (A túlságos katalogizáló láz ellen, mely az amerikai könyvtárak többségében dühöng, természetes visszahatásképp egyre többen tamadják és gúnyolják ezt a tevékenységet. Szerző a katalogizálók pártján van. Méltatja e foglalkozás fontosságát, de szót emel az utasítások, szabályok túlságos elaprózódása ellen. Különösen a sok fajta rövidítés és kihagyás ellen kel ki, mivel a túlzásba vitt egyszerűsítés újabb komplikációkhoz vezet úgy a katalogizálásnál, mint a katalogus használatánál.) — Books as a source of disease. (A könyv szerepéről szól a betegségek terjesztésénél. Kivonat William R. REINICK-nek az *American Journal of Pharmacy* c. szaklapban megjelent értekezéséből.)

Zentralblatt für Bibliothekswesen. XXXII. évfolyam 1—2. szám. (1915. január-február): P. SCHWENKE: Zum neuen Jahrgang. (A német könyvtárak háborús viszonyairól ad rövid beszámolót. Tudása szerint már a háború első félesztendejében 88 tudományos, 82 középfokú hivatalnok, 39 segédhivatalnok, 142 altiszt, 12 könyvkötő, fűtő stb., összesen 363 személy vonult a zászló alá Németország könyvtáraiból. A hadbavonult tudományos tisztviselők közül, akik őrnagytól lefelé különböző rangfokozatot töltenek be a hadseregben, 24 kapott vaskeresztet, 5 pedig hősi halált halt. A 82 középfokú hivatalnok közül 6 kapott vaskeresztet, 4 pedig elesett. A 142 altiszt közül, akik javarészt kiszolgált őrmesterek, csak egy rész került ki a frontra; ezek sorából 4 kapott vaskeresztet. A hadbavonultak igen egyenlőtlenül oszlanak meg az egyes könyvtárak között. Helyettesítésükre részben szakképzett nőket használnak. Több városi könyvtárban úgy állt elő személyzetapadás, hogy a könyvtári alkalmazottak egy részét más közigazgatási hivatalokba osztották be. Ennek következménye volt több fiók bezárása, aminek fő veszedelme abban rejlik, hogy könnyen lábra segítheti azt a balhitet, mintha a könyvtár fölösleges luxusintézmény volna a háború tartama alatt. Ezzel szemben jogos megalégedéssel mutat rá, hogy a porosz állami költségvetés 1915/16-ra nemcsak hogy teljes összegében megszavazta a könyvtárak rendes és rendkívüli javadalmát, hanem újabb 100.000 Márka rend-

¹ Ilyenfőrmá szolgalatokra kellene berendezni nálunk is az Orsz. Paedagogiai Könyvtár anyagát! (Szerk.)

kivüli hitelt engedélyezett az egyetemi könyvtárak hiányainak pótlására.¹) — Hermann ESCHER: Die Errichtung der Zentralbibliothek in Zürich. (1914. júniusban egyesítették közös igazgatás alatt a zürichi városi és a zürichi kanton-könyvtárat. Szerző történeti áttekintést nyújt a 1629-ben négy fiatal kereskedő alapította városi és az 1835-ben feállított, jóval kisebb könyvkészlettel és pénzalappal rendelkező kanton-könyvtár fejlődéséről; ismerteti az egyesítésnek 1885-ben felbukkant gondolatának különböző fázisait s a megvalósítására vonatkozó tárgyalásokat. A dolgozat II. része az egyesítést kimondó szerződés részletes ismertetése.) — Chr. RUEPPRECHT: Die älteste Geschichte der Universitätsbibliothek München. 1472—1500. (A müncheni egyetemi könyvtárt alighanem a főiskolával egyidejűleg 1472-ben alapították Ingolstadtban. Ujabbán a könyvtáralapítás évét 1480-ra szokás tenni, bár kétségtelen, hogy a facultas artium már ez év előtt is vásárolt könyveket. A könyvtárra vonatkozó följegyzésekből, melyek 1480-ban kezdődnek, kiderült, hogy minden tanár saját kulccsal birt e könyvtárhoz s ezért egy illetve négy garast kellett lefizetnie. A kulcs átvételénél ünnepélyesen meg kellett fogadnia minden tanárnak, hogy a kulcsot gondosan megőrzi, sőt ha távozik a városból, távolléte idejére vissza is szolgáltatja. A rektor a kulcsot ingyen kapta. 1485-ben elhatározta a kar, hogy a dékán és két kirendelt tanár megállapítja a könyvek katalogizálásának és megjelölésének módját. A könyvtár legrégebb fennmaradt jegyzéke azonban csupán 1492-ből való. E jegyzék szerint minden könyv elejére beragasztották a fakultás címerét s beírták, hogy az ingolstadti facultas artium tulajdona; egy másik följegyzés a 10. lap alá a s egy harmadik a mű végére került. A helyrajzi számot vörös írónnal bejegyzett latin nagybetűkkel fejezték ki. A katalógus a következő szakokat különböztette meg: In theologia; In theologia scolastica; In utroque jure; In medicinis; In artibus et primo in philosophia naturali atque metaphysica; In philosophia morali; In logica; In grammatica; In oratoria, poesi et historiis; In almario; In logica in almario. — 1495/96-ban a följegyzések a vetus bibliotheca mellett egy nova libreriát is emlegetnek, ami valószínűleg egy második könyvtárszobát jelent. 1497-ben panaszkodik valaki a könyvtár nehézkes használati viszonyairól.) — Gabriel MEIER: Der Bibliothekskatalog von Wonnenstein aus dem Anfang des XVI. Jahrhunderts. (A St. Galleni kolostor 973. sz. papirkéziratából közli az 1228-ban alapított wonnensteini apácakolostor könyvjegyzékét az 1510 utáni évekből. A németnyelvű jegyzék 110 tételből áll.) — 3. szám (március): Max PERLBACH: Zur Geschichte einer verlorenen Handschrift. (A berlini Hedwig-templom könyvtárában 1840-ben még megvolt az a XI. századi latin kézirat, melyet MATILD hercegnő iratott. II. MIĘSKO lengyel király számára s amely a liber officiumot és Matildnak MIĘSKÓHOZ intézett levelét tartalmazta. A levelet 1842-ben ketten is kiadták, de az eredeti kéziratnak azóta nyoma veszett.) — Hermann BRUNN: Farbformblättchensystematik. (Szerző ezzel a szörnyszülöttszóval a szakrendszer megjelölésének azt az épen nem új módját nevezte el, mely abban áll, hogy a különböző szakokat különböző alakú és színű papirdarabkák felragasztásával kü-

¹ A német szövetségesek példáját e tekintetben is érdemes volna követnünk. (Szerk.)

lönbözteri meg a könyveken. 13-féle színű papirost használ ötféle alakban s ekként 65 jelzést képes előállítani. Az ötféle alak: szárán álló és csúcán álló háromszög, szárán és csúcán álló négyzet; továbbá a kör. A színes papirosok: 1. fehér, 2. sárga, 3. világosbarna, 4. narancs, 5. tűzpiros, 6. bibor, 7. rózsaszín, 8. világosibolya; 9. sötétviola, 10. világoskék, 11. sötétkék, 12. világoszöld, 13. sötétzöld. A jobb ügyhöz méltó buzgalommal ez alapon kidolgozott jelzésrendszer készítője csupán egy dologról feledkezik meg: a napsugárról, melynek hatása alatt a sokszínű jelzések néhány éven felül egyformán elfakulnak. A magasabb humor körébe vág az a nagyképtű okoskodás, mellyel szerző az egyes szakokhoz kijelölt színek és alakok metafizikai indokolását adja. Ime mutatóba néhány csodabogár: háromszög, túlnyomóan matematikai jellegű tudományok jelzése; a fehér carreau, mely leginkább hasonlít a sok sugarú csillaghoz, az enciklopedikus munkák sokoldalúságát jelképezi! A háromszögnél a fehértől egyretelebb tonusok felé haladás az elvonttól az alkalmazott irányba való haladást szimbolizálja. A barna szín a földre — geodézia, földrajz, földtan stb. — a kék a levegőre — köztük a zene, mint a legegiesebb legégibb művészet — és a világos zöld a vízre vagy a növényzetre utal!) — 4. és 5. szám (április—május): Hermann WUNDERLICH: Bibliothek und Bücherei. (Érdekes nyelvtörténeti egybeállítás azoknak a kísérleteknek, melyek a németnyelvben a bibliotheca nemzeti kifejezésére tettek, kezdve a IX. századi *Poehfaz*-tól egész a legújabb *Bücherhalle* és *Bücherei* kitételekig. A németesítéseket három csoportba sorozza: 1. bibliotheca = könyvszekrény. Ilyenek a már említett *Poahfaz*, továbbá *Buchgehaltmusz*, *Bücherbehaltung*, *Bücherschrein*, *Bücherschranck* stb. 2. bibliotheca = könyvtárszoba. Ilyenek a legtovább élt *Buch-* v. *Bücherkammer*, a kevésbé elterjedt *Buchgaden*, *Bücherzimmer* s az újabb keletű, de életképes *Büchersaal* s végül a legújabb *Bücherhalle*. 3. Bibliotheka = könyvtárpület. Ilyen az 1476-ból szótározott *Buchhaus*. A *Liberey* szóra 1425-től kezdve idéz példákat. A *Bücherei* szót, mint sok könyv gyűjtő fogalmát legelőször COMENIUS használta 1658-ban. Szerző a *Bibliothek* kifejezést általános jellegű, a *Bücherei* szót pedig különös, korlátolt célú könyvgyűjtemények megjelölésére szeretné lekötni.) — Rudolf KAISER: Zur Katalogisierung von Textbüchern. (A zenei szöveggönyvek katalogizálásánál felhasználható segédkönyvek: Hugo RIEMANN: *Opernhandbuch*. Leipzig, 1887—1893.; Félix CLÉMENT és Pierre LAROUSSE: *Dictionnaire des operas*. 3. kiadás. Páris 1905; Carlo DASSORI: *Opere e operisti*. 2. lenyom. Genova 1906; John TOWERS: *Dictionary Catalogue of operas and operettas*. 1910. s főleg a washingtoni Library of Congress pompás kiadványa: Oscar George Theodore SONNECK: *Catalogue of opera librettos printed before 1800*. Washington 1914., 2 köt. ismertetése. Ez utóbbi különösen mintaszerű.) — Johannes LUTHER: *Studien zur Bibliographie der Kirchenpostille Martin Luthers*. (LUTHER Márton következő műveit tárgyalja igen részletesen: 1. Téli posztilla 1533-ból; 2. Téli posztilla 1535-ből és 3. Nyári posztilla 1529-ből, mindhárom Michael LOTTHER magdeburgi sajtójából.) — Karl SCHOTTENLOHER: *Die Wiegendrucke der Königl. Hof- und Staatsbibliothek in München*. (Igen tanulságos jelentés a müncheni Udvari és Állami Könyvtár nagyszabású ősnymotatvány-gyűjteményének új feldolgozásáról, melyet

1909-ben kezdett meg a könyvtár két tisztviselője s 1914 végére szerencsésen be is fejezett. E munkálatoknál a 7000-nél több duplumot is újra átvizsgálták s ebből 2500 darabot, részint bekötésük, részint bejegyzéseik miatt ismét beosztottak a törzsanyagba. Sőt az állítólagos duplumok közt 32 eltérő variáns és 35 a könyvtárra nézve unikum is akadt! Az egész gyűjtemény most 9400 nyomtatványból áll 16.000 példányban, amiből 4400 szám nélkülözhető másodpéldány. Az egész gyűjtemény 130 régibb könyvtárból tevődött össze, 29 köztük olyan, amely száznál több darabot adott. Ez utóbbi könyvtárak jegyzékét is közli a szerző.)

UJ ANTIKVÁRIUSI JEGYZÉK.

RANSCHBURG Gusztáv. Budapest. 100. könyvjegyzék. Bibliotheca Hungarica. 1916. márc.—április.